

Lysenke en Leonie verloren hun ouders bij de vliegramp in Tripoli

‘Ik zie ze nog weglopen met hun koffers.’

De laatste keer...

Lysenke (links) en Leonie.

Op 12 mei 2010 verongelukte bij de Libische hoofdstad Tripoli een vliegtuig van *Afriqiyah Airways* met 71 Nederlanders aan boord. Er was slechts één overlevende: de 9-jarige Ruben. Lysenke en Leonie Althanning verloren hun ouders bij de crash.

Dochter Leonie vertelt: “Ik zie papa nog zitten achter de pc. ‘Ga nu mee Leonie,’ zei hij. ‘Ga nu mee.’ ‘Nee, nee,’ zei ik. En hij boekte de reis. Het was een geweldige aanbieding van *Stip Reizen*, hij was zo trots dat het zó goedkoop was. Ik wou dat ik toen had gezegd: ‘Sorry, maar je gaat niet!’ Dan hadden ze nu nog geleefd.” Op maandag 26 april 2010 vertrokken Herman en Marianne Althanning uit Oldenzaal voor een zeventiendaagse groepsreis door Zuid-Afrika. Het was Hermans zestigste verjaardag. De zater-

dag ervoor hadden ze het met de hele familie groots gevierd. Ze waren een hechte familie, zaten altijd bij elkaar. Een gelukkige familie ook. Groot verdriet had hen nog nooit getroffen. “Ik had tot dan maar één begrafenis meege-maakt,” zegt de 29-jarige Leonie. “Van mijn oma, die 93 is geworden.” “We leefden op een roze wolk,” zegt haar oudere zus Lysenke (31), met wie ze erg close is. “Hadden een prachtig leven.” Leonie en haar schoonzus brachten het echtpaar naar Düsseldorf, vanwaar ze

via Tripoli naar Johannesburg zouden vliegen. “Op het vliegveld zei mama: ‘Kom nog even mee een kop koffie drinken.’ Maar ik had haast. Ik ben diëtiste en heb een eigen praktijk. Om twee uur had ik mijn eerste consult, dat kon ik net redden. Ik heb zo’n spijt dat ik geen ‘ja’ heb gezegd. Ik zie ze nog weglopen met hun koffers. De laatste keer...”

Overladen met liefde

Herman en Marianne waren 33 jaar getrouwd en hoewel ze tegenpolen waren, vulden ze elkaar goed aan. Herman

werkte bij de *Belastingdienst*, had twee linkerhanden, was zuinig, sportief (hij deed aan klootschieten en zaalvoetballen) en rustig; de vier jaar jongere Marianne was uitbundig, aanwezig en gul. Altijd in voor een praatje. En altijd in gevecht met haar gewicht. “Ze deed de laatste tijd aan nordic walking,” zegt Leonie. “Het leukste daarvan vond ze bij mensen naar binnen kijken, naar wat voor interieur ze hadden.” “Het waren twee heel lieve mensen,” zegt Lysenke. “Ook voor elkaar. Mama zorgde ervoor dat papa losser werd.”

Op jonge leeftijd was Marianne haar moeder verloren en daarom overlaadde ze haar gezin met liefde en warmte. Niet voor niets was Leonie met haar vriend Johan in het aanpalende huis getrokken, hun jongere broer woonde zelfs nog thuis. Lysenke, die tandartsassistente is, kwam vrijwel elke dag langs, hoewel ze met haar man Wouter een kwartier verderop, net over de Duitse grens, woont. “Mama kon erg lekker koken,” zegt ze. “Vaak belde ik aan het eind van de dag op met het verzoek mee te mogen eten. Het kon altijd. Ik mis dat zo erg. Ik kon ►

ook altijd de kinderen bij hen droppen.” Haar dochtertjes Ise (3) en Veere (2) waren voor Herman en Marianne het allerbelangrijkste in het leven. “Hun alles.”

Slecht voorgevoel

Het gezin Althanning ging vroeger meestal kamperen in Europa, maar sinds een paar jaar maakten Herman en Marianne ook verre reizen. Meestal ging een van de kinderen mee, zo is Lysenke met hen naar Thailand en Gambia geweest. Zuid-Afrika was pas de tweede reis van Herman en Marianne samen. Veel contact was er niet gedurende hun rondtrip. “We kregen een sms dat het beltegoed op was,” zegt Leonie. “We konden hen wel sms’en, maar ze zouden niet antwoorden. Af en toe stuurden ze een berichtje met de telefoon van iemand anders. Wie gaat er nu ook naar Zuid-Afrika met maar twintig euro beltegoed?”

Zelf was ze met Johan op vakantie gegaan naar Kreta. Ze zou niet thuis zijn als haar ouders op woensdagochtend 12 mei terugkeerden van hun reis – ze baalde daar ontzettend van. Die ochtend werd haar zus Lysenke al vroeg door hun broer gebeld: op de radio had hij gehoord dat er bij Tripoli een vliegtuig was neergestort. Snel zette ze teletekst op. Omdat het vluchtnummer niet klopte, slaakte ze een zucht van verlichting. Toch vertrouwde ze het niet. Lysenke zou samen met haar schoonzus haar ouders ophalen in Düsseldorf en ze besloten er vast heen te gaan. Tijdens de anderhalf uur durende autorit luisterden ze goed naar de nieuwsberichten. Het werd duidelijk dat er veel Nederlanders aan boord van het verongelukte toestel hadden gezeten en ze kreeg het gevoel dat het helemaal mis was. Op het vliegveld werden ze naar de zijkant van de aankomsthal gedirigeerd. Een steward zei hen dat er vertraging was omdat er iets met de motor was, maar Lysenke geloofde er niets van. “Het is niet goed

jongens, het is niet goed,’ zei ik de hele tijd.” Ze werden opgevangen in een vergaderzaal en aan de emoties van andere afhalers kon ze opmaken dat ze het goed had aangevoeld. “Er kwam een man met een passagierslijst,” vertelt ze. “Ja, mijn vader stond erop. Ik dacht er alleen niet bij na dat mijn moeder onder haar meisjesnaam reisde, dus even koesterde ik hoop. Tot ik me de fout realiseerde. Ze bleek ook te zijn ingestapt.”

Lysenke: ‘Mama zei altijd dat ze het gevoel had niet oud te worden.’ ‘En je vader ook niet.’ Alsof ze iets aanvoelde’

Ze weet niet meer hoe ze zich voelde, vanaf dat moment raakte ze in een roes die nog maanden zou duren. “Het was allemaal zo onwerkelijk.” Na allerlei formaliteiten te hebben moeten afhandelen, werden ze aan het eind van de dag door vrienden opgehaald en naar Oldenzaal gebracht, waar de huiskamer vol familie zat. Opnieuw belde ze haar zus op Kreta, ze had haar de hele dag nog niet te pakken kunnen krijgen. Leonie: “Zeventien gemiste oproepen had ik. Toen ze weer belde, zei mijn vriend: ‘Als ze nu alleen maar belt om te vragen hoe het gaat, doe ik haar wat!’ Hij nam op en Lysenke heeft vier keer gezegd: ‘Ik weet niet hoe ik het moet zeggen.’ ‘Vertel het nou maar,’ zei Johan. Ik dacht: o jee, mijn kat is overleden! Maar Johan werd helemaal grijs en ik wist dat het iets héél ergs was. Hij gaf me de hoorn en zei: ‘Ik zou maar blijven zitten.’ Ik heb na het bericht de telefoon weggegooid en het hele appartementencomplex bij elkaar geschreeuwd.” Met veel moeite konden ze de volgende ochtend terugvliegen naar Nederland. Ze werden meteen doorgestuurd naar Hoofddorp, waar een bijeenkomst voor alle nabestaanden was belegd. Hier

zagen de twee zussen elkaar voor het eerst. Hun leven was voorgoed veranderd. Lysenke: “We hebben het heel erg voor onszelf gehouden, alsof het iets van ons samen was. Ons geheim. We deelden ons verdriet met niemand. Alleen met elkaar. Nu nog. Wouter probeert me te helpen, maar hij kan het niet. Ik zeg weleens tegen hem: ‘Je kunt niet weten hoe ik me voel.’ Natuurlijk kende hij ze

ook, maar het waren mijn ouders. Leonie begrijpt dat wel.” De familie kreeg twee rechercheurs toegewezen, Henk & Henk (“twee superkerels”), die hen zouden begeleiden en informeren, en iemand van *Slachtofferhulp*; het werd allemaal keurig door de overheid geregeld. Ook werd geadviseerd hoe om te gaan met pers en opdringerige advocaten. “Ik werd gebeld door een Amerikaans advocatenbureau,” zegt Leonie. “De man zei dat ze bij een helikopterongeluk vijftig miljoen euro hadden weten te winnen en raadde ons aan met hen in zee te gaan, want dan zouden we rijk worden. Zestig procent van het smartengeld was voor hen, de rest voor ons. Ik heb hem vriendelijk bedankt. Met geld krijgen we onze ouders niet terug.” Ook werd aangeraden alle foto’s van internetsites als *Hyves* en *Facebook* te halen. Zeker nadat *De Telegraaf* doodleuk een interview met de kleine Ruben had afgedrukt vanuit het Libische ziekenhuis waar hij werd verpleegd, werd de privacy van de nabestaanden een groot issue. Niet dat ze zelf veel last hadden van journalisten of veel meekregen van de berichtgeving. Wekenlang hebben ze

geen krant of tijdschrift opengeslagen en geen journaal bekeken. Omdat de familie het meeste heeft bewaard, kijken ze er nu soms naar. “Dan zoek je op de foto’s en beelden naar iets herkenbaars,” zegt Lysenke.

Indrukwekkend afscheid

Op zaterdag 26 mei werden ze ’s ochtends gebeld dat de kisten met de stoffelijke overschotten van hun ouders onderweg waren naar Nederland, die avond arriveerden ze op *Schiphol*. Voor de identificatie had de hele familie DNA moeten afstaan. “Iedereen zat hier thuis op een rijtje; broers, zussen, kinderen. Het leek wel *CSI*,” zegt Leonie. “Mijn vader was gek op die serie en ik riep: ‘Wat zou papa dit geweldig hebben gevonden!’ Ook moesten we lichaamsmerken van hen doorgeven aan Henk & Henk. We kenden elk litteken-tje, elke oneffenheid op hun lichaam; ze waren heel verbaasd over onze antwoorden. Vroegen ze: ‘Wat voor benen had je moeder?’ Zeiden we: ‘Mama had heel mooie benen.’” De kisten werden opgebaard in het plaatselijke rouwcentrum. Ze mochten niet open, omdat hun ouders onherkenbaar verminkt waren. “Daar lagen papa en mama, het was zo onwerkelijk,” zegt Lysenke. “Ik realiseerde me toen pas dat het serieus was.” Leonie had dat gevoel niet. “Nog steeds niet.” Hun ouders werden gecremeerd, een wens die Marianne ooit had uitgespro-

ken. Voorafgaand was er een kerkdienst waar bijna duizend mensen op af kwamen. Iedereen was onder de indruk van de zangeres die live het *Avé Maria* zong. “Heel de kerk keek achterom waar het geluid vandaan kwam,” zegt Lysenke. “Iedereen had kippenvel. Mama zou het zó mooi hebben gevonden.” Na de crematie was er een borrel, ook dat had Marianne zelf bedacht. Hoewel ze pas 56 was geweest, had ze geregeld gesproken over haar einde. Lysenke: “Vlak voor de reis zei mama opeens: ‘We zijn er nog lang niet, er staat ons nog heel wat te wachten.’ En ze zei ook altijd dat ze het gevoel had niet oud te worden. ‘En je vader ook niet.’ Alsof ze iets aanvoelde.” De urnen werden mee naar huis geno-

Leonie: ‘Zodra het woord Tripoli valt, zet ik de tv uit. *Ik kan dat niet horen*’

men. “Ze staan nog op hun slaapkamer,” zegt Lysenke. “Er komt een nieuwe begraafplaats en daar is straks een mooi plekje voor hen.” Soms denkt ze: had ik nog maar één ouder over gehad. “Maar ik weet: voor hen is het beter zo. Anders hadden we nog één hoopje wrak hier gehad. Ze hielden zo veel van elkaar.”

Terug naar de rampplek

In juli maakten de twee zussen met zo’n

zeventig andere nabestaanden een reis naar de ramplek bij Tripoli, aangeboden door *Afriqiyah Airways*. Dat ze met dezelfde maatschappij zouden vliegen waar hun ouders mee verongelukten, maakte hun niet uit. “We leefden nog zo in die roes,” zegt Lysenke. “Ik zou nu niet meer in een vliegtuig stappen, maar toen deed het me niets. Het is erg goed geweest om te gaan.” Want het was prettig te weten dat ze niet de enigen waren die zo verdrietig waren, zegt ze. Met een bus werden ze naar de plek des onheils gebracht. Er werd hen verzocht in de bus te blijven omdat er overal scherpe dingen lagen. “Maar niemand trok zich daar iets van aan. En masse stormden we die bus uit, het terrein op.”

Leonie: “Ze riepen: ‘Mensen kom terug!’ Niemand luisterde. Ik heb als een kip zonder kop rondgelopen. Ik wilde alles zien.” Lysenke: “Je denkt: ik moet zoeken, en dan: o nee, ik moet foto’s maken. Het was 45 graden, maar iedereen zat met stokken tussen de resten te wroeten.” De grootste brokstukken lagen er nog, veel kleine waren opgeruimd. Hier en daar een stoel, resten van de vleugels, het staartstuk. Ze verbaasden zich ►

erover dat alles verspreid lag over een gebied van wel een kilometer lang. En ook dat de landingsbaan een behoorlijk stuk verderop pas begon – waarom vervolgens het toestel dan op deze plek? “Onder het zand bleek nog van alles te liggen,” vertelt Lysenke. “Een moeder vond een doosje zalf met onderop de naam van haar zoon. We hadden een potje meegekregen om wat zand in te doen om als aandenken mee naar huis te nemen. Er was gezegd dat we verder niets mochten oprapen. Maar ik zag een kleine tube tandpasta en dacht: die was vast van papa. Ik heb hem snel in mijn zak geduwd. Lag er een eindje verderop eenzelfde tube.”

Ook werd de plek getoond waar Ruben werd gevonden. Lysenke: “Midden in de woestijn stond daar dus gewoon een groene stoel met een bosje bloemen erop, verder niets. Onvoorstelbaar. Ik heb daar met zijn oma gesproken. Ze vertelde dat hij had gezegd dat er vlak voor de crash veel turbulentie was geweest en de mensen heel stil waren. En toen was het ‘poef, boem.’ En helemaal stil. Verder weet hij niets meer. Raar hè.”

In Libië werd er onderling flink gespeculeerd over wat de oorzaak van het ongeluk geweest zou kunnen zijn. Net als de andere nabestaanden willen de zussen graag weten wat er nu echt is gebeurd tijdens die fatale vlucht. “Als je al die duizenden, kleine brokstukken ziet moet je haast wel denken aan een bom of dat ze uit de lucht zijn geschoten,” zegt Lysenke. “Hoe kan dat anders? Maar ik geloof niet dat de waarheid ooit boven water komt.”

Leonie: “Natuurlijk maakt het niets uit; onze ouders krijgen we er niet mee terug. Maar toch. Je wilt alles weten. Alle laatste beetjes.”

Blijvend verdriet

Een groep nabestaanden is bezig met de organisatie van een herdenking op 12 mei aanstaande. De locatie ervan wordt

angstvallig geheim gehouden, uit angst voor pottenkijkers.

“Ik vind het belangrijk dat die dag niet ongemerkt voorbijgaat,” zegt Leonie. Al geeft ze aan zichzelf niet met organiseren en dergelijke bezig te willen houden. “Ik heb genoeg aan mijn eigen verdriet.” Af en toe bellen Henk & Henk om te vragen hoe het met hen gaat of met nieuws. Dat laatste is al een tijdje niet het geval: door de oorlog in Libië ligt het onderzoek daar stil.

“Zodra ik het woord Tripoli hoor vallen, zet ik de tv ook uit,” zegt Leonie. “Ik kan dat niet horen. Elke keer word ik daardoor aan het ongeluk herinnerd.”

Lysenke: ‘Laatst zei mijn dochtertje: ‘Je moet niet huilen mama.’ Ze pakte een foto van mijn ouders en gaf er een kusje op’

Lysenke: “Ik kan ook niet horen dat iemand op vakantie is geweest. Ik kan niet luisteren naar iemand anders z’n geluk. Erg, hè?”

De wrakstukken zijn overigens overgebracht naar Frankrijk waar ze worden onderzocht, weten ze. Veel persoonlijke bezittingen van de slachtoffers liggen opgeslagen in Engeland. Ze zijn gefotografeerd en op een cd gezet. De familieleden mogen ze claimen. “Sommige mensen hebben fotocamera’s teruggekregen, wij alleen wat sieraden,” zegt Leonie. “Op foto’s van anderen hebben we mama gezien. Ze stond toe te kijken bij een groep dansende kinderen.”

“Op die foto’s zie je allemaal mensen die er niet meer zijn,” zegt haar zus. “Heel bizar.”

Nu, bijna een jaar later, proberen ze de draad weer op te pakken. “Je omgeving dringt daar toch op aan,” zegt Lysenke. “En je doet het voor die kleintjes. De knop moet om, je moet verder. Ik heb alleen nog zo vaak van die levensechte

dromen waarin ik papa en mama zie. Als ik dan wakker word en beseft dat ze er niet meer zijn, ben ik de hele dag van slag.”

Met Leonie is ze naar een paragnost gegaan, omdat ze wilden weten hoe hun ouders die laatste momenten hebben beleefd. “Mama heeft niets gemerkt, zei ze. Papa wel,” aldus Lysenke. “Ik wilde ook graag weten waar ze nu zijn. Ooit zie ik ze weer, denk ik.”

Ze zegt dat ze boos kan worden op mensen die zeggen een slechte band met hun ouders te hebben. “Dan denk ik: waarom is het jouw ouders dan niet overkomen? Wij waren juist zo’n warm gezin.”

Leonie wordt boos op mensen die haar in de supermarkt vragen hoe het met haar gaat. “Ze bedoelen het goed, maar ik reageer dan met een nors ‘wat denk je zelf?’ Mensen denken dat het leven op een moment gewoon verder gaat. Maar het komt nooit meer goed. Elke middag na mijn werk dronk ik thee bij mijn moeder. Elke dag als ik nu thuiskom en ze zit er niet, voel ik dat verdriet.” Ook bij Lysenke komen de tranen nog geregeld. “Laatst zei mijn dochtertje: ‘Niet huilen mama.’ Ze pakte een foto van mijn ouders en gaf er een kusje op. Als ze zoiets doet, heb ik het niet meer.” Van *Slachtofferhulp* heeft ze een boekje gekregen van *Beertje*, waarmee ze haar kinderen duidelijk moest proberen te maken wat er met opa en oma is gebeurd. “Beertje gaat met een vliegtuig naar de maan en krijgt daar een ongeluk. Hij moet daar dan altijd blijven.” Elke keer als de meisjes de maan zien zwaaien ze er even naar en zeggen: “Hallo opa en oma.” ■